SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI W POLSCE KAMPANII

„ EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH ‘2018”

Kampania zorganizowana w ramach:
Programu polityki zdrowotnej Ministra Zdrowia
„Narodowy Program Ochrony Antybiotyków na lata 2016-2020”

Jednostka realizująca program:
Narodowy Instytut Leków
Zakład Epidemiologii i Mikrobiologii Klinicznej
Zakład Mikrobiologii Molekularnej
ul. Chełmska 30/34, 00-725 Warszawa

Warszawa, 2019 r.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach'2018

W 2018 roku już po raz jedenasty w całej Europie w dniu 18 listopada obchodziliśmy Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach (EDWA), ang. *European Antbiotic Awaerness Day*. Został on ustanowiony w roku 2008 i jest koordynowany przez Europejskie Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) ang. *European Centre for Disease Prevention and Control*.

Celem kampanii EDWA jest zwrócenie uwagi na zagrożenie utraty skuteczności leków przeciwdrobnoustrojowych w wyniku ich niewłaściwego stosowania. Kampania stanowi obecnie platformę informacyjną pozwalającą na przekazywanie informacji na temat zjawiska antybiotykooporności drobnoustrojów.

Działania podejmowane w ramach kampanii EDWA w Polsce mają na celu zwrócenie uwagi i podniesienie świadomości specjalistów w ochronie zdrowia oraz ogółu społeczeństwa na temat:

- zjawiska szybko narastającej i rozprzestrzeniającej się oporności na antybiotyki wśród drobnoustrojów wywołujących najważniejsze i najpoważniejsze zakażenia u człowieka,
- konsekwencji zagrożeń wynikających z niekontrolowanego stosowania leków przeciwbakteryjnych,
- sposobu zapobiegania lekooporności.

W Polsce kampania Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach organizowana jest w ramach programu polityki zdrowotnej Ministra Zdrowia p.n. „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków 2016-2020" realizowanego przez zespół ekspertów Narodowego Instytutu Leków.

PRZEKAZ KAMPANII
EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH W 2018 ROKU

1. Przekaz kampanii EDWA kierowany do pracowników ochrony zdrowia praktykujących w lecznictwie zamkniętym.

Przekaz kampanii EDWA w 2018 roku w Polsce kierowany był zgodnie z rekomendacjami ECDC do specjalistów w ochronie zdrowia praktykujących w lecznictwie zamkniętym w tym lekarzy, pielęgniarek, lekarzy – intensywna opieka medyczna, specjalistów ds. antybiotykoterapii, lekarzy w placówkach opieki długoterminowej oraz ogółu społeczeństwa.

W plakatach oraz ulotkach zawarto przekaz:

- oporność na antybiotyki w Europie wzrasta, zagrażając bezpieczeństwu pacjentów we wszystkich placówkach opieki zdrowotnej;
- ponad połowa wszystkich antybiotyków w szpitalach stosowanych jest niepotrzebnie lub nieodpowiednio.

Pamiętaj:

- oporność na antybiotyki to globalne zagrożenie dla zdrowia publicznego, które może dotknąć każdego – Ciebie, mnie, członków naszej rodziny;
- bez antybiotyków nie będziemy w stanie leczyć prostych infekcji;
- jesteś odpowiedzialny za utrzymanie skuteczności antybiotyków!

Fakty:

- oporność na antybiotyki wzrasta;
- problem ten zagraża zdrowiu i bezpieczeństwu pacjentów we wszystkich placówkach opieki medycznej w Europie;
- pojawienie się bakterii opornych na antybiotyki należące do wielu klas terapeutycznych wzbudza szczególny niepokój – zakażenia przez nie wywoływane mogą być poważne, śmiertelne i kosztowne;
- ponad połowa wszystkich antybiotyków w szpitalach jest stosowana niepotrzebnie lub nieodpowiednio;
- jesteś odpowiedzialny za zapewnienie skuteczności antybiotyków.

Jako lekarz przepisujący leki w szpitalu jesteś zobowiązany stosować antybiotyki racjonalnie aby zachować ich skuteczność. Do Twoich zadań należy:

- w przypadku zakażeń i w profilaktyce chirurgicznej przepisywanie antybiotyków zgodnie z wytycznymi opartymi na dowodach naukowych obowiązującymi w danej placówce;
- gdy rozważasz włączenie antybiotykoterapii niezbędne jest uzyskanie informacji na temat niedawnej hospitalizacji pacjenta, pobytu w zakładzie opiekuńczym, podróży

poza granice Europy, dotychczasowego stosowania przez pacjenta antybiotyków, uczulenia na leki, terapii immunosupresyjnej i wynikach badan mikrobiologicznych w ciągu ostatnich 3 miesięcy

- w przypadku przepisania antybiotyku odnotowanie w karcie pacjenta informacji dotyczących wskazań do antybiotykoterapii, wyboru leku, dawki, drogi podania i czasu trwania leczenia;
- przestrzeganie wytycznych dotyczących profilaktyki i kontroli zakażeń;
- dopilnowanie aby przed rozpoczęciem antybiotykoterapii pobrano materiał na posiew;
- poddanie leczenia weryfikacji po 48-72 godzinach lub po uzyskaniu wyników posiewów mikrobiologicznych;
- oczekiwanie od lekarzy zlecających antybiotyki, aby zapisywali decyzje dotyczące weryfikacji leczenia u wszystkich pacjentów po upływie 48-72 godzin;
- informowanie pacjentów o wszystkich przepisanych im antybiotykach oraz ich możliwych działaniach niepożądanych;
- regularne uczestniczenie w szkoleniach, kursach i spotkaniach dotyczących zasad racjonalnego stosowania antybiotyków, pobierania próbek oraz profilaktyki i kontroli zakażeń.

Jako pielęgniarka jesteś odpowiedzialna za zachowanie skuteczności antybiotyków. Do twoich zadań należy:

- poprawianie praktyki podawania antybiotyków we współpracy z lekarzami i farmaceutami;
- stosowanie zasad profilaktyki i kontroli zakażeń obowiązujących w danej placówce;
- upewnienie się, że pacjenci (i członkowie ich rodzin) znają powody podania antybiotyku i rozumieją najważniejsze kwestie związane z jego stosowaniem w tym:
  a. przyjmują antybiotyki ścisłe według wskazań lekarza;
  b. nie odkładają antybiotyków z zamiarem zastosowania ich w późniejszym terminie;
  c. nie stosują antybiotyków, które pozostały po wcześniejszej kuracji;
  d. nie przekazują przepisanych antybiotyków innym osobom.
- upewnienie się przed rozpoczęciem antybiotykoterapii, ze posiewy są prawidłowo pobierane i wysyłane do laboratorium mikrobiologicznego;
- sprawdzenie czy wyniki badan laboratoryjnych są niezwłocznie przekazywane lekarzowi prowadzącemu;
- regularne uczestniczenie w szkoleniach, kursach i spotkaniach dotyczących zasad racjonalnego stosowania antybiotyków, pobierania próbek oraz profilaktyki i kontroli zakażeń.

Jako lekarz w placówce opieki długoterminowej, jesteś zobowiązany stosować antybiotyki racjonalnie, aby zachować ich skuteczność. Do Twoich zadań należy:

- wdrażanie zasad profilaktyki i kontroli zakażeń;
- dokształcanie lekarzy i pielęgniarek, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji, w których często zdarzają się przypadki stosowania antybiotyków w sposób niewłaściwy takich jak profilaktyka antybiotykowa i nadmiernie wydłużony czas trwania leczenia;

- upewnienie się, ze pensjonariusze (i członkowie ich rodzin) znają powody podania antybiotyku i rozumieją najważniejsze kwestie związane z jego stosowaniem w tym:
  a. przyjmują antybiotyki ścisłe według wskazań lekarza;
  b. nie odkładają antybiotyków z zamiarem zastosowania ich w późniejszym terminie,
  c. nie stosują antybiotyków, które pozostały po wcześniejszej kuracji;
  d. nie przekazują przepisanych antybiotyków innym pensjonariuszom lub innym osobom.
- poddanie leczenia weryfikacji po 48-72 godzinach lub po uzyskaniu wyników badan mikrobiologicznych;
- stosowanie antybiotykoterapii, wyłącznie wówczas, gdy istnieją dowody na zakażenie bakteryjne;
- propagowanie programów szczepień dla pensjonariuszy i pracowników;
- regularne uczestniczenie w szkoleniach i spotkaniach mających na celu wspieranie wdrażania w placówce zasad rozważnego stosowania antybiotyków, opartych na dowodach naukowych, miejscowych wytycznych dotyczących stosowania antybiotyków, środków profilaktyki i kontroli zakażeń;
- organizowanie wydarzeń o charakterze edukacyjnym oraz kampanii mających na celu przekazywanie pensjonariuszom informacji dotyczących zasad rozsądnego stosowania antybiotyków;
- regularnie przeprowadzanie kontroli/badan ankietowych dotyczących praktyki ordynowania antybiotyków oraz zakażeń związanych z opieka zdrowotna.

Jako specjalista ds. antybiotykoterapii jesteś zobowiązany stosować antybiotyki racjonalnie aby zachować ich skuteczność. Do Twoich zadań należy:

- wspieranie procesu tworzenia i wdrażania programu szpitalnej polityki antybiotykowej w danej placówce;
- propagowanie lokalnych wytycznych dotyczących leczenia zakażeń i stosowania antybiotyków. Takie wytyczne powinny być zawsze łatwo dostępne dla wszystkich podmiotów świadczących usługi z zakresu ochrony zdrowia;
- sprawdzanie, czy antybiotyki zlecane są w sposób zgodny z rekomendacjami antybiotykoterapii zawartymi w wytycznych opartych na dowodach naukowych;
- w razie stwierdzenia przypadków nieprzestrzegania wytycznych przez specjalistów w szpitalu, należy zapytać ich o powody takiego postepowania i pomóc im zrozumieć ich błędy;
- przekazywanie lekarzom zlecającym antybiotyki informacji zwrotnych oraz porad dotyczących diagnostyki i leczenia zakażeń;
- przeprowadzanie regularnie szkoleń dla lekarzy zlecających antybiotyki w zakresie racjonalnego stosowania antybiotyków oraz uczestniczenie w spotkaniach mających na celu wprowadzanie w szpitalu opartych na dowodach naukowych wytycznych dotyczących stosowania antybiotyków.

2. Przekaz kampanii kierowany do ogółu społeczeństwa

W 2018 r. w materiałach kampanii kierowanych do ogółu społeczeństwa zawarto następujący przekaz:
Przeziębienie lub grypa?

Antybiotyki nie pomogą.

- Przeziębienie i grypa to choroby wirusowe,
- Antybiotyki nie działają na wirusy,
- Antybiotyki działają na bakterie,
- Nadużywane tracą skuteczność,
- Przyjmuj tylko przepisane przez lekarza.

Pamiętaj!

- Przyjmuj tylko antybiotyki przepisane przez lekarza,
- Stosuj się do zaleceń lekarza,

Nie przerywaj terapii antybiotykowej.

3.Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach'2018 – działania w Polsce

Działania w ramach EDWA w Polsce podjęte zostały we współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną, urzędami miast, urzędami marszałkowskimi i Stowarzyszeniem Młodych Biotechnologów.

Wsparcia dla działań podejmowanych w ramach kampanii udzielili:

- Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu,
- Urzędy Miast w Białymstoku, Bielsku-Białej, Chorzowie, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Jeleniej Górze, Kaliszu, Kielcach, Krakowie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Przemyślu, Rzeszowie, Skierniewice, Suwałkach, Szczecinie, Świdniku, Warszawie, Wrocławiu, Zielonej Górze, Zgierzu,
- Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu, Krapkowicach, Prudniku, Strzelcach Opolskich,
- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

MATERIAŁY INFORMACYJNE KAMPANII I ZASTOSOWANE FORMY PRZEKAZU

A. Plakaty i ulotki kierowane do ogółu społeczeństwa

W ramach realizacji zadania wydrukowano i rozpowszechniono następujące materiały informacyjne kierowane do ogółu społeczeństwa:

- plakat - 25.000 egz.
- ulotka DL - 290.000 egz.

Materiały zostały rozpowszechnione na terenie całej Polski we współpracy z Wojewódzkimi Stacjami Sanitarno-Epidemiologicznymi, jednostkami samorządu terytorialnego. Zostały one przekazane do szpitali, placówek POZ, urzędów, placówek oświatowych w tym szkół, ośrodków doskonalenia zawodowego, przedszkoli, domów kultury, bibliotek.
Plakat kampanii EDWA eksponowany był w formie *citylight* w terminie 01-31.12.2018 w wybranych miastach na terenie Polski, w tym w Białymstoku, Bytomiu, Chorzowie, Katowicach, Mysłowicach, Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu, Warszawie, Siemianowicach Śląskich, Tychach, Zabrzu, Sosnowcu, Szczecinie, Wrocławiu.

B. Wystawa tematyczna

W ramach realizacji kampanii eksponowano wystawę tematyczną składającą się z 12 plakatów. W listopadzie oraz grudniu 2018 r. była ona prezentowana w urzędach, domach kultury, placówkach oświatowych, stacjach sanitarno-epidemiologicznych, uczelniach m.in. Urząd Miasta w Poznaniu, Wydział Farmaceutyczny Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, Szpital Miejski w Toruniu. Wykonano druk 4 egzemplarzy wystawy tematycznej.
W dniach 29.11-12.12.2018 r. we współprac z Urzędem Miasta Krakowa zorganizowano wystawę plenerową EDWA na Plantach w Krakowie.

C. Materiały informacyjne dla uczniów szkół

Zaktualizowano materiały edukacyjne do prowadzenia lekcji biologii dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz opracowano materiał dla uczniów szkół podstawowych (klasy VII i VIII) w tym scenariusz lekcji, arkusze pracy, prezentacja na temat problemu antybiotykooporności.

D. Telewizja i radio

Spoty kampanii EDWA (10 i 30 sek.) emitowane były w dniach 17-20.11.2018 r. w TVP INFO i TVP3.
Prowadzono działania informacyjne we współpracy z Radiem Kolor w tym emisja spotu radiowego w terminie 15-21.10.2018 r. oraz cykl wywiadów z ekspertami NPOA w terminie 22-26.10.2018 r.
Eksperci NPOA udzielali wywiadów w radiu i uczestniczyli w tematycznych audycjach radiowych m.in. audycja „Pigułka na zdrowie” w Programie Pierwszym Polskiego Radia w dniu 17.11.2018 r.

E. Spoty oraz plakaty kampanii eksponowane w transporcie publicznym

Podjęto współpracę z wybranymi zakładami transportu miejskiego w miastach na terenie całego kraju. W środkach transportu miejskiego prezentowane były plakaty lub spoty kampanii EDWA, m.in.: Olsztyn - ekspozycja plakatów w terminie 19.11-02.12.2018, Zielona Góra - ekspozycja plakatów w terminie 23.11-31.12.2018, Poznań - emisja spotu 10 sek. w terminie 18-30.11.2018, emisja spotu 30 sek. w terminie 01-31.12.2018, Toruń - ekspozycja plakatów w terminie 27.11-10.12.2018, emisja spotu 30 sek. w terminie 27.11-10.12.2018, Tramwaje Warszawskie - emisja spotu 10 sek. w terminie 22.11-05.12.2018, Metro Warszawskie - emisja spotu 10 sek. na stacjach metra w dniu 18.11.2018 r.(II połowa dnia 15.30-00.30) oraz 19.11.2018 r.(cały dzień), emisja spotu 10 sek. w wagonach 19.11.2018 , Suwałki - emisja spotu 10 sek. i spotu 30 sek. w terminie 17-31.12.2018, Opole - ekspozycja plakatów w terminie 27.11-10.12.2018, Gorzów Wielkopolski, emisja spotu 10 sek. w terminie 12-31.12.2018 r.

F. Internet

Informacje na temat kampanii EDWA zostały umieszczone na stronach portali informacyjnych Urzędów Miast, Urzędów Marszałkowskich, które zadeklarowały współpracę jak również na stronach internetowych Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Stowarzyszenia Pielęgniarek Epidemiologicznych.
W ramach kampanii prowadzono działania informacyjne w mediach społecznościowych w portalach *Facebook* i *Twitter*.

G. Plakaty i ulotki kierowane do specjalistów w ochronie zdrowia

Plakaty i ulotki kampanii kierowane do specjalistów w ochronie zdrowia praktykujących w szpitalach w tym w tym pielęgniarek, lekarzy, lekarzy oddziałów intensywnej opieki medycznej, specjalistów ds. antybiotykoterapii, lekarzy w placówkach opieki długoterminowej dostępne są do obrania na stronie internetowej www.antybiotyki.edu.pl
W ramach kampanii EDWA wydrukowano i rozpowszechniono w placówkach opieki zdrowotnej:
- plakat kierowany do lekarzy – praktyka szpitalna - 10.000 egz.
- ulotkę kierowaną do lekarzy – praktyka szpitalna - 58.000 egz.

H. Sympozja/konferencje dla specjalistów w ochronie zdrowia

W ramach Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach zorganizowano trzy sympozja:

- Sympozjum regionalne „Ciężkie zakażenia u pacjentów leczonych poza OIT – diagnostyka i terapia", Szczecin, 22.11.2018 r.
- Forum Ekspertów „Chrońmy Antybiotyki" z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, Wrocław, 23.11.2018 r.
- Sympozjum regionalne z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, Kraków, dn.29 listopada 2018 r
- Konferencja naukowa „Oporność na antybiotyki – czy robimy wystarczająco dużo?", która odbyła się w Warszawie w dniu 12.12.2018 r. Konferencja została zorganizowana we współpracy z Agencją Wykonawczą Komisji Europejskiej ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności (CHAFEA). W ramach konferencji wykłady wygłosili eksperci z Polski jak też przedstawiciele Projektu EU-JAMRAI (ang. *European Joint Action on Antimicrobial Resistance and Healthcare-Associated Infections*)

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach
Europejska inicjatywa zdrowotna

Narodowy Program Ochrony Antybiotyków
www.antybiotyki.edu.pl

WYSTAWA

„EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH'2018"

PLANTY, KRAKÓW 29.11-12.12.2018 r.

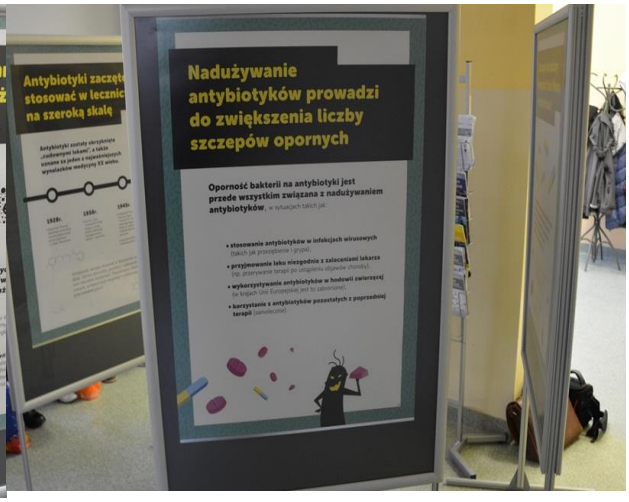

NZOZ PRZYCHODNIA, GDAŃSK GRUDZIEŃ 2018/STYCZEŃ 2019

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach
Europejska inicjatywa zdrowotna

Narodowy Program Ochrony Antybiotyków
www.antybiotyki.edu.pl

WYSTAWA

„EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH'2018"

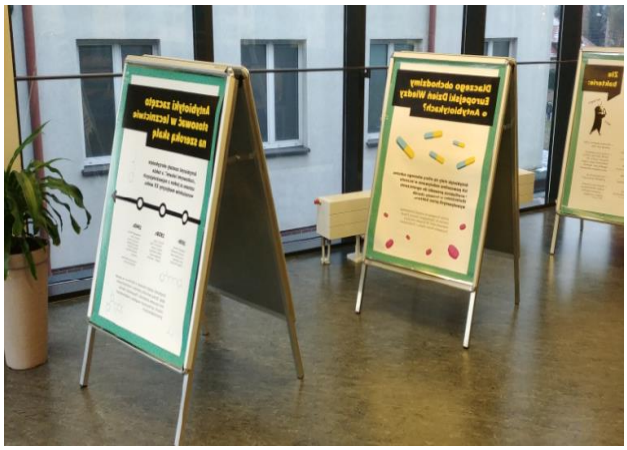

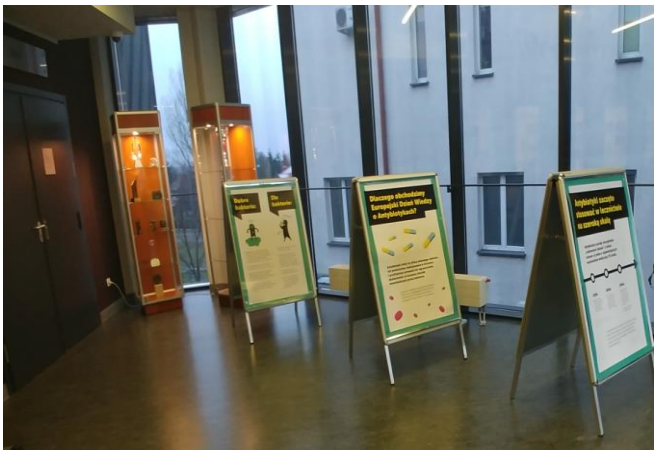

WYDZIAŁ FARMACEUTYCZNY Z ODDZIAŁEM MEDYCYNY LABORATORYJNEJ W SOSNOWCU, ŚLĄSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY, LISTOPAD/GRUDZIEŃ 2018

SZPITAL MIEJSKI W TORUNIU, STYCZEŃ 2019

PLAKATY I SPOTY EDWA W KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

Olsztyn 19.11-02.12.2018 r.

ZIELONA GÓRA 23.11-31.12.2018 r.

PLAKATY I SPOTY EDWA W KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

POZNAŃ, 01-31.12.2018 r.

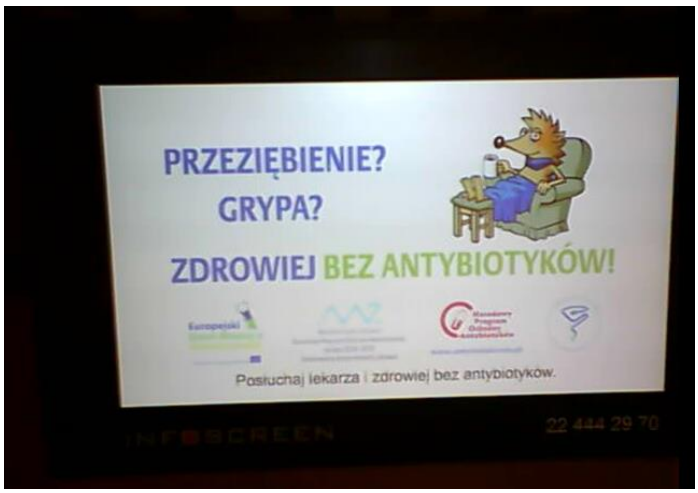

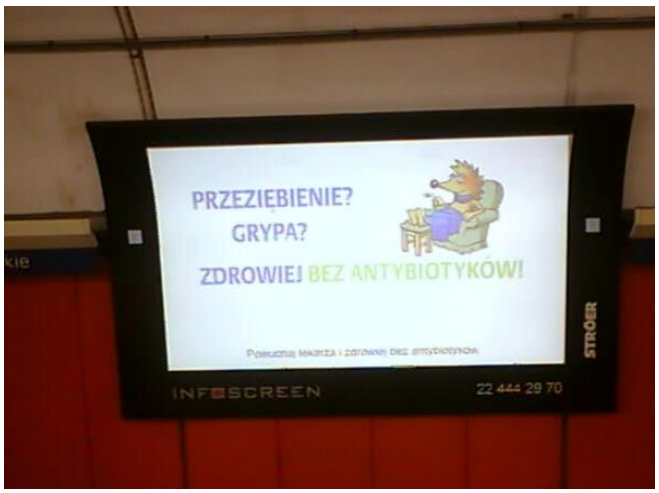

WARSZAWA, METRO 18-19.11.2018 r.